

Ljubljanski List

večerna priloga deželnemu uradnemu časniku.

Izhaja vsaki dan razen nedelj in praznikov ob 5. uri zvečer.

Uredništvo
in upravnistvo:

Kolodvorske
ulice števil. 15.

Z urednikom se
more govoriti
vsaki dan od 11.
do 12. ure.

Rokopisi se ne
vrađajo.

Inserati:

Šestopna peti-
vrsta 4 kr., pri
večkratnem po-
navljanju daje se
popust.

Štev. 17.

V Ljubljani v torek 18. marcija 1884.

Tečaj I.

Zaradi praznika sv. Jožefa izide naš list v četrtek 20. t. m.

Opazke k budgetni debati.

Nehvaležna je naloga parlamentnega govornika in drago plačuje on svoje efemerne vspehe. Koliko resnega premišljevanja, koliko študij in pri svetilnici prebitih nočij stane čestokrat jeden sam veliki govor in kaj se doseže z njim? Pristaši in prijatelji ploskajo govorniku, morda ga simpatično pozdravlja galerija, kakor bi glumača pozdravljala v gledišči, jeden dan se morda še razgovarjajo o „fulminantnem“ govoru — potem pa se pokoplje njegova modrost v stenografičnih zapisnikih in nekoliko let kasneje jo k večjemu še prebrska kak učen zgodovinar, ki po prašnih parlamentnih arhivih išče in s trudom nabira gradivo svojim preiskavanjem.

Vanitas vanitatum, bi vskliknili v očigled minljivim govorniškim lavorikam in vendar — tudi tú poznamo izjeme. Sem ter tja se posreči govorniku, da v pravem trenutku izusti odrešilno besedo, da jo vrže med razvneti svet, da pade na rodovitna tla in rodi stoteren sad! Redki so sicer taki slučaji, ali če nas ne varajo razna znamenja, zasejalo se je plodunosno seme pri zadnji budgetni debati in nikdo drugi ga ni izročil materi zemlji nego najskrajnejši radikalec med češkimi poslanci, dr. Edvard Grégr.

Odkrito priznavamo, da smo se i mi motili v odličnem zastopniku rovdniških kmetških občin. Ves svet je pričakoval, da bode bojeviti ljudski tribun s staročeškimi buzdovanom napadal in pobijal prelačno vladu — in glej, med govorniki pri budgetni debati branil je baš on jako odločno sedanjega ministerstva finančno politiko. Sodili smo — in naši vročekrvni radikali so se temu že naprej radovali, da bode češki agitator s husitsko zgovornostjo pridigoval sveto vojsko zoper sovražnega Nemca — in glej in čudi se, odkar obstoji avstrijski parlamentarizem, še ni nikdo krepkeje priporočal miru in sprave med avstrijskimi narodi nego vneti zagovornik čeških narodnih pravic. In vsi njegovi tovariši so se mu takoj pridružili: isto idejalno lepo misel sta izjavila in naglašala generalni govornik dr. Matuš in prvi kavalir češki, grof Clam-Martinic, in ko je češko časopisje hotelo hoditi svoja pota, posvaril ga je klub čeških narodnih poslancev tako odločno in s tolikim uspehom, da moramo možato postopanje češkega kluba le živo v posnemanje priporočati kompaktni večini naših narodnih poslancev.

Mir in sprava, zakaj nas objemati blagoslavni besedi tako mehko, tako slastno, kakor pomladanski vetrovi, kakor žarna svetloba jasnega pomladanskega dneva! Nehoté se polasti razburjene duše neizcrpljivi čut, da avstrijska država ničesar bolj živo ne potrebuje, nego da se enkrat potolaži narodni razpor, da enkrat prenehajo vedni prepiri. Od narodne sprave je odvisen naš duševni napredek, kajti ne dá se tajiti, da vedno hujskanje in rovanje sila neugodno vpliva na izobraženje našega ljudstva, zlasti naše mladine. Narodna sprava bode blagodejno vplivala na razvoj naših svobodnih

pravic, imela bode odvažne posledice za rešitev premozihih gospodarstvenih vprašanj, ki so v zvezi s socijalnim problemom in le ona bode mogla podajati krepko podlago našemu cesarstvu. Kajti dokler se ne potolaži strastno protivje avstrijskih narodov, dokler se ne izumi *modus vivendi* med raznimi plemeni, ki prebivajo v obširni državi, je naše staročastno cesarstvo podobno velikanu na prstenih nogah, in kadar prituli sovražna vihra, razdrlo se bode zastarelo in razpoklo poslopje in pod njegovim razvalinam bode nečastno poginil tudi borni narod slovenski!

Ni čuda tedaj, da smo z veseljem pozdravili rodoljubno izjavo poslanca Grégra in uprav državniško postopanje njegovih čeških rojakov. Od nekdanj so čili in vztrajni severni bratje bili pravi vzgled maloštevilnim Slovincem. Ali jih bodemo posnemali tudi sedaj, ali bodemo tudi mi roko ponudili svojim domačim protivnikom in skušali pogoditi se z njimi na pošteno podlagi? Med nami nahaja se, žalibog, mnogo nezrelih elementov, mnogo koristolovcev in nezmožnih hujskačev, ki svojo duševno impotentnost in lenobo radi prikrivajo s strastnimi tiradami. Baš od takih vrtoglavih politikov čuje se najglasneje neprestani krik: „Nobene sloge, boj hočemo in prepir,“ in v nemškem taborju jim radostno odgovarjajo njih duševni sorodniki. Ali naš narod je vendar le pretrezen, prezdrav na duhu in telesu, da bi ga mogli dolgo mamiti in begati taki nepoklicani mazači. Spravljivost je utemeljena v slovanskem značaju, je uprav slovanska lastnost, kakor slovanska pravičnost, in mi Slovenci se tudi v tem oziru nismo izneverili svojim slovanskim očetom. Da je to istina, kaže nam jasno parlamentarna zgodovina kranjskega deželnega zbora. Celó v dobi najhujšega sovražnega pritiska narodni poslanci niso popustili svojih spravljivih nazorov, in ko je bila na dnevnem redu Vesteneckova šolska novela v seji 12. oktobra 1878, izjavil je starina sedanjih slovenskih poslancev, Svetec, te pomenljive besede: „In še ena druga je, gospóda moja, jaz se nadejam, da se bo to nasprotje, ki sedaj razdvaja deželo, s časoma poleglo, da bomo skupaj delali, samo z ozirom na naše skupne deželne interese,“ in glasna pohvala je donela govorniku od narodne strani. Tako so govorili naši poslanci, dokler so bili v manjšini; istega načela so se držali tudi v zadnjem zasedanju, in visoko spoštujú svoje narodne pravice vendar niso bili nikdar krivični ali nespravljivi svojim protivnikom nasproti.

Na Českem, kjer je naroden razpor najljutejši, v obravnavač čeških poslancev tiči sedaj težišče tega prevažnega vprašanja. Nikdo nas ne more zagotoviti, da se bo sprava uže sedaj dosegla, da se bo kmalu uresničila dr. Grégrova želja. To pa znamo, da bo ugoden uspeh tega pogajanja takoj vplival na naše razmere; kajti da je slovenski narod, če se mu le varuje njegovo eksistenčno pravo, takoj pripravljen, pogoditi se s svojim nasprotnikom, odložiti bojno kópje, o tem smo uverjeni tako živo, kakor verujemo v zgodovinski poklic naše države in v srečno bodočnost slovenskega národa!

Naši gozdi in skrb za njih obstanek.

IV.

(Konec.)

Ako se vprašamo, kako se je doslej skrbelo, da bi se ustrezalo raznim določbam gozdne postave, moramo odgovoriti, da je bila gozdna postava doslej veljavna bolj ali manj le na papirji.

Vsaka postava, bodi si še tako dobra in lahko izvršilna, nahaja med ljudstvom večji ali manjši upor; ljudstvo v svojem konservativnem mišljenju ne uvideva takoj dobrega smotra postave, treba ga je poučevati, treba je z njim imeti nekoliko potrpežljivosti; a vsaka postava pa ima tudi svoje sovražnike, kateri se na vsak način, poučeni ali nepoučeni, proti nji upirajo. Torej je potrebno, da so za vsako postavno organo, kateri pravilno izvrševanje postavnih določeb nadzorujejo in, ako je neobhodno treba, tudi z vso odločnostjo in postavno strogostjo prisilijo.

Ako velja to uže splošno za vsako postavno, tembolj veljavno še mora biti za gozdno postavno, kajti njene določbe stojé si z mišljenjem kmetskega ljudstva po polnem navzkriž. Išćimo prostega kmeta, ki se je dozdej sprjaznil z mislijo, da s svojim gozdom ne sme ravnati, kakor mu drago in kakor ravna n. pr. z njivami ali travniki, da ima država pravico, zaukazovati mu, kedaj in kje sme drevje podirati, kje živino pasti, kje steljo pobirati! Ali bodemo med sto kmeti jednega takega našli? — Teško da.

Za izvrševanje gozdne postave na Kranjskem pa doslej ni bilo zadosti organov, ki bi postopanje posameznikov mogli kontrolirati in natančno paziti, da se ukazi političnih uradov tudi izvršujejo. § 22. gozdne postave sicer pravi: „Da se postavne zapovedi, za ravnanje z gozdi in logi ali šumami dane, v vseh zadevah na tanko spolnujejo, morajo lastniki postavljati za gozde zadostne velikosti, ki jo bode deželno poglavarstvo po posebnih razmerah odločilo, zvedene gozdarje ali gozdne oskrbnike, katere je vladarstvo spoznalo za pripravne k temu“ — a ta določba je ostala doslej le na papirji, izimši nekatere veleposesnike in državo, ki imajo za svoje gozde posebne varuhe ali logarje. Kar se je doslej bilo storilo, bilo je to, da je vlada nastavila deželnega gozdnega nadzornika s sedežem v Ljubljani, po jednega gozdnega adjunkta v Postojini, Radóvljici in Kranji, po jednega gozdnega varuha v Postojini in Logatci in gozdnega komisarja v Kranji, katero mesto pa je ostalo uže delj časa prazno. Na vsem Dolenjskem pa ni bilo nobenega pravega organa, tehnično izobraženega in skrbečega za izvršitev gozdnega zakona.

Po vsem priznanju vredno je torej postopanje kranjskega zbora, ki je v svojih zasedanjih l. 1879., 1880. in 1881. sklenil do vlade prošnji, da se po deželi nastavijo vsaj trije gozdni komisarji. Kakor se kaže, obrača se stvar na bolje; ministerstvo za poljedelstvo je namreč izdalo ukaz od dné 27. julija 1883, v katerem se število in delokrog gozdnega nadzornega osebja določuje ter vsa dežela

deli v osem gozdnih okrajev. Na čelu vsemu gozdnemu nadzorstvu stoji deželni gozdni nadzornik s sedežem v Ljubljani. Gozdni okraji pa so: 1.) Ljubljana, obsezajoča politične okraje: mesto Ljubljana, ljubljansko okolico in Kranj; 2.) Radóvljica, obsezajoča politični okraj Radóvljico; 3.) Litija, obsezajoča politične okraje: Litija, Kamnik, Krško, izimši sodnijski okraj kostanjeviški; 4.) Kostanjevica, obsega sodnijski okraj kostanjeviški; 5.) Novo Mesto s političnimi okraji: Novo Mesto, Kočevje in Črnomelj; 6.) Postojina s političnimi okraji: Postojina in Logatec, izimši sodnijski okraj idrijski; 7.) Idrija I., obsezajoča davkarske občine: Gorenjo, Srednjo in Spodnjo Kanomlo, Karnico, Spodnjo Idrijo, Lednico, Žir, Dobračevo, Žirovski Vrh, Breznik, Opale, Vrh, Rovte, Petkovec, Siberše, Medvedje, Brdo in Doleh, vse v sodnijskem okraju idrijskem; 8.) Idrija II., z davkarskimi občinami: Vojska, Čekavnik, Gorenja Idrija, Idrijski Log, Zadlog, Črni Vrh, Kanidol, Lome, Javornik, Godoviče in Jelič Vrh, vse v sodnijskem okraju idrijskem. Za okraje: Radóvljica, Kostanjevica, Idrija I. in II., se imajo imenovati gozdni komisariji, za Ljubljano, Litijo, Novo Mesto in Postojino pa nastaviti izučeni tehniki od politične uprave; za Ljubljano, Kranj, Bohinjsko Bistrico, Zatičino, Kamnik, Krško, Črnomelj, Kočevje, Bistrico, Logatec tudi gozdni varuhi.

Kakor slišimo, bode to osobje kmalu imenovano ter začelo potem svoje, s prva gotovo težko delovanje; upajmo, da na korist vsi naši deželi. Treba bode zmagovati marsikatero predsodke, preden se bode mali posestnik uveril, da je gozdna postava v njegov prid namenjena. Izrekamo pa tudi odločno svojo željo, da gozdno nadzorno osobje ne bi takoj v prvem trenutku postopalo z največjo strogostjo, marveč se trudilo, ljudstvo poučevati. Slavno razumništvo in naše časopisje pa prosimo, da bi ljudstvu važnost gozdov in potrebo gozdne postave kolikor more pojasnevalo; le z vzajemnim delovanjem ljudstva in nadzornih organov se dá zaželjeni smoter doseči. Trudimo se, da se v naši deželi ne bodo slišale od nadzornih organov take tožbe, kakršne izreka c. kr. okrajno glavarstvo tolminsko v okrožnici z dné 2. julija l. 1871., rekoč: „Pa česar se imam nadejati od tistih ljudi, kateri imajo gozdnega komisarja le za svojega sovražnika, kateri celo dopovedujejo, da se vlada s tem, da nasvetuje, da se ima zlasti na golih in pustih občinskih zemljiščih s časom gozd zarediti, in v ta namen občinam sadike ponuja, le hoče teh zemljišč polastiti! Ni mi treba omenjati, da iz takih ljudij govori le hudobija; njim je blagostanje domovine naše prazna beseda. Kdo bi šuntarje in podpihvalce poslušal? Pameten človek gotovo ne; kajti dobro vé, kaki zakladi so dandanes za vsakega kmetovalca, pa tudi za deželo lepi gozdi.“

Politični pregled.

Avstrijsko-ogerska država.

V špeciální budjetni debati popisal je dr. Vitežič s živimi besedami žalostne razmere v tužni Istri; grajal je postopanje vladnih organov in slikal nezakonitosti, ki so se vršile v poreškem deželnem zboru. Predsednik tega zbora, Vidulič, mu ni mogel oporekati, ministrijski predsednik grof Taaffe pa je zagotavljal, da je ostro preiskavo zaukazal ter da bode skrbel za to, da dobi zanesljiva poročila.

O težnjah štajarskih Slovencev govoril je dr. Vošnjak. Posl. Schmiederer mu je hotel odgovorjati, a čuli smo iz njegovih ust le običajne, jalove trditve in slabe dovtipe. Vošnjaka je podpiral Gódel-Lannoy, ki se je skliceval na mnenje volilcev.

Česki listi še vedno pišejo o sporazumljenji; od mnogo strani se čuje, da boste obe česki stranki stopile v ta namen v dogovor. „Neue fr. Presse“ pa pravi, da so Rusovi

predlogi o spravi le njegovo privatno mnenje in ne prepričanje cele stranke.

Kakor vidimo iz izjav „Bohemiae“ in drugih merodajnih praških listov, se velik del nemškega prebivalstva na Českem vendar ne strinja s chauvinističnimi nazori dunajskega glasila.

V Budimpešti je zborovala 15. t. m. stranka „rumunskih aktivistov“. Ti hočejo popustiti pasivno politiko in doseči s pomočjo ogerske vlade želje in težnje rumunskega naroda, kar ga je pod krono sv. Štefana. Sploh pa so na Ogorskem volitve na dnevnem redu, in časniki obširno poročajo o izgredih v Czelegdu. Uplivni plemenitaši so večinoma na strani protižidovskega agitatorja Verhovaya, in zato ni nemogoče, da se njegovi nazori ukoreninijo med narodom.

Tuje dežele.

Journal de St. Pétersbourg oporeka vesti angleškega „Standarda“, da so ponudili po aneksiji Merva še drugi turkmenski rodovi Rusiji svoje dežele; trdi tudi, da vlada ni izbrala nikake komisije za študiranje francoskih in angleških zakonov gledé muhamedancev, kakor so poročali listi; vse je baje izmišljeno.

V Berolinu so imeli 16. t. m. secesijonistični shod, pri katerem so burno pozdravljali novo svobodomiselno stranko. „Germania“ poroča iz Rima, da je škofija Frascati oddana, tedaj ostane z Ledochovskim pri starem, čeravno se je poprej trdilo, da dobi on imenovano škofijo.

Francози ne mislijo več zadovoljiti se z ekspedicijo v Tongking in omejiti svoje operacije na delta Rudeče reke. Res že sklepajo, da ni mogoče delte obdržati, ako ne zasedejo francoski tudi vojaki nekaj mest ob nji. To bode pač privedlo do popolne okupacije celega Tongkinga, s čemur bi se vé da Francozom bilo najbolj ustrezno.

Angleška poslaniška zbornica je imela 15. t. m. sejo od 8. ure zvečer do 5^{3/4} zjutraj; obravnavale so se posamezne terjatve, s katerimi vlada stopa po glavnem budgetu pred zbornico. Čuje se nadalje, da je položaj Gordonov jako nevaren postal. Obžaluje se, da se je Grahamova vojska koj vrnila nazaj, kajti vsled tega so dobili ustaši nov pogum. Graham sam brzjavi, da so se udeleževali bitke pri Tamašebu vsi rodovi med Sinkatom in Tokarjem. Osman Digma je imel vrhovno poveljništvo, a vojakom se ni nič pokazal. Trije plemeni šejki in več četovodjev je bilo vbitih. Arabci menijo, da bodo rodovi zgubili zaupanje do Osman Digma in da bodo radi stopili v dogovor. Čuje se tudi, da je Osman Digma 150 žensk odgnal iz Sinkata; sedaj jih ima menda zavarovane v gorovji. O angleških vojaki se govori, da bodo jeden mesec ostali v Suakimu.

Dopisi.

Iz Komende, 12. marcija. [Izv. dopis.] Vem, da je marsikateremu gospodov čitatelj znana okrajna cesta, ki vodi od Kranja skozi Moste in od tam dalje skozi Drnovo proti Mengišu. Na prvi pogled mora vsakdo priznati, da je po polnem v dobrem stanju, kar se posipanja tiče. A žalibog ima drugo napako, ki ovira občno varnost; kajti v mnogih krajih. je ta cesta silno ozka in prostorna le za jeden sam težek voz. Gorjé voznikom, ki se srečata na tej cesti vsak s polno naloženim vozom! — gotovo mora jeden odvoziti toliko v stran, da se mu prevrne voz v jarek poleg ceste.

Lahko mi je navesti več nezd, ki so se že pripetile na tej cesti, a naj omenim samo toliko, da se vsako leto primeri kaka kolizija med vozovi na ozki tej cesti. Dostikrat je treba jednega izmed vozov razložiti in vzdigniti na stran, da se more ogniti drugemu.

Ravno preteklo zimo smo imeli par tacih slučajev, ki so živo kazali, kako potrebno je, da se vsa cesta razširi in za občni promet bolj pripravno vredi.

Sploh je vsakdo nejevoljen, ki kolikaj vozari po tej cesti. Ako se v kratkem času ta napačnost ne popravi, treba se bode res obrniti do višjih oblastev, ki nam bodo gotovo rade pomagale, ker je stvar tako jasna in potrebna.

Svetovati bi bilo tudi gospodom okrajnim cestnim odbornikom, ki imajo nadzorstvo te ceste, naj bi mestu vednih ukazov: „naj se posiplje“ — veleli cesto razkopati in razširjati na strani, s čemur bi gotovo zelo vstregli občinstvu. Ako se bode pa še dalje tako ravnalo, možno je, da se pripeti vsako leto kaka nesreča, a ne po krivdi voznikov!

Komenčan.

Z Dolenjskega, 14. marcija. (Izv. dop.) V resnici vso hvaležnost zasluži „Ljubljanski List“, ki tako vrlo zastopa naše potrebe, kakor se je to godilo v člankih preteklega tedna „O doienjski železnici“. Da, „vremena bodo Kranjcem se zjasnila“ smemo vzdihniti, upajoč, da dosledno trkanje vendar mora doseči zaželjeni vspeh. Članki, iz katerih veže toliko žive iskrenosti, kakor omenjeni o naši železnici, osigurajo nam pač nado, da bode slavno uredništvo tudi druge naše opravičene potrebe podpiralo, ako iščemo pri njem glasila! Koliko vrlih boriteljev uže krije črna odeja, ki so narod svoj zapustili v obupni zavesti, da so naše prošnje glas upijočega v puščavi. A sedaj se kažejo boljši dnevi; vlada se je resno poprijela gospodarstvenega vprašanja in narod zaupljivo gleda v može, ki so sedaj na krmilu.

Da, kakor pravi „Ljublj. L.“, letargija se je polastila Dolenjcev, zapuščenih Dolenjcev! To nam žalostno kažejo „više“ učilnice naše strani. Do 300 učencev je šela novomeška gimnazija pred 20 leti, in dokaj vrlih delavcev — domačinov je vzgojila za naše urade in vse stroke javnega življenja. In danes! Komaj 130 dijakov ima, katere mnogostranska podpora le s trudom vzdržuje. — Se li morebiti za šolo godna mladež pošilja na druge učilnice? Ne! Novo ustanovljena meščanska šola v Krškem šteje komaj pol stotine učencev in tudi te le izredna podpora ohrani zavodu.

Zadosti torej počasi utriplje žila globoke dolenjske letargije, kateri pomanjkanje gmotnih pomočkov tudi uže zanimanje za narastaj mori! Godi se nam uprav tako kakor nesrečnemu gospodarju, ki, videč lastni pogin, zanemarja ne le svoje posestvo, nego celó delavne moči rodbine svoje, ležeči in delavni deželni kapital!

Nimamo li Dolenjci dosti zaupanja v poštenje in pridnost, v telesne in duševne moči, da bi zaslužili nekoliko — kredita, ki bi nam pomogel na noge?! Z zavidevanjem gledamo na severne pokrajine širnega cesarstva našega, katere so mnogostranske investicije povzdignile tako visoko nad nas. Vidimo pač mér poti novodobne kulture od zapada Evrope proti vzhodu in jugovzhodu, ali s težkim srcem gledamo, kako se pred mejami naše domovine trdovratno ustavlja!

Trst, 8. marcija. [Izv. dop.] Novega „Jurija“ rojstveni poskusi so Vašim čitateljem že nekoliko znani; radovedni smo, kaj bode iz tega deteta, ako res pride med svet — posebno prida pač ne, ako mu bodo oče oni g. doktor, o katerem ste uže poročali svojim bralcem. Bog sam pa zna, bode li res izšel ali ne? — Morebiti se mu posreči slednje . . . Nam bi ne bilo žal!

Predpust je zazibal nekoliko društveno gibanje, nastala je neka tihota, pa sedaj se vendar že pripravljajo k novemu življenju. Slovenski peki snujejo dve veselici v postu. Njihova „Jadranska Zarija“ začela je lepo rumeneti, društvo krepko rase in pridobiva si vedno več prijateljev. Po Veliki noči pa priredi pevski zbor „Delavskega podpornega društva“ koncert na Zelenem hribu. „Sokol“ tudi začne po Veliki noči svoje navadne izlete delati na Kras — tako se bode spomladi oglašil zopet narodni živelj v Trstu, in z novimi močmi vzbujala se bode slovenska zavest na obalih sinje Adrije! —

Trst, 12. marcija. (Izv. dopis.) — (Trst in avstrijska gospodarska politika.) Te dni je v Trstu izšla nemška knjižica pod naslovom: „*Der Freihafen von Triest und die Verlängerung der Rudolfsbahn.*“ V tej knjižici je marsikaj resničnega in poučnega, na kratko so naštet v nji vsi gospodarski grehi, zaradi katerih je Avstrija, namesto da bi bila obogatila, v zadnjem času vedno bolj obožavala. — Zalostno, a resnično, da bode morala Avstrija še dolgo pokoro delati za naglavne grehe ustavovercev, ki so s svojim „*wirtschaftlicher Aufschwung*“ le borzno igro gojili, pravo delo pa zanemarjali.

Od prvega začetka, ko so sploh začeli zidati železnice po Avstriji, bila je stvar močno zagažena; Trst vsled tega danes več ali manj propada, in vsaj nekoliko bi se moglo pomagati še v zadnji uri Trstu le s tem, da se prej ko prej zgradi železnica, katera bo vezala Trst z Rudolfovo železnico. Ako se to ne zgodi o pravem času, bodo nam druge luke odnesle najboljše zveze in potem bo zastoj vse tarnanje, kajti zgubljenost je zgubljenost in se ne dá več popraviti — posebno pa, kar zadeva trgovino. — Trst pa je prevažen za vso Avstrijo in posebno za bližnje dežele, kakor so Kranjska, Štajarska in Koroška.

Iz tega pa sledi, da ima Kranjska velik interes na tem, kaj bo s Trstom. Prebivalstvo Kranjske mora železi, da se Trst povzdigne in postane še mogočnejši nego je sedaj.

Zato pa je zopet moje mnenje, da bi državni poslanci vseh južnih dežel morali potezati se za Trst prav tako gorko, kakor tržaški poslanci sami. Res je, da so Tržačani sami v političnih stvareh močno zagazili in tako zapravili simpatije v notranjih deželah; a da bi se zaradi tega prezirala važnost Trsta za vso Avstrijo, to bi bilo po nemškem pregovoru: *Das Kind mit dem Bade ausgiessen*. Politično stanje v Trstu je treba popraviti, to je silno potrebno; toda Trst uničiti, to postopanje bi bilo enako postopanju onega modrijana, ki je pokončal lastni pridelek z namenom, da se maščuje nad tiči, ki mu tu in tam delajo škodo.

Naše državne poslance je treba opominjati, naj priskočijo Trstu na pomoč, in to prej ko mogoče in naj enkrat na Dunaji spregovoré resno besedo v tem oziru, kajti južni del Avstrije je ravno tako važen kot severni, pa je vendar od nekdanj tako zanemarjen. Kakor hitro pa bode v Trstu nehala prosta luka in se odpravijo tukaj nekatere napake, nekatere predpravice, ki so Trst dosedaj Avstriji po nekakem odtujile, potem postane uže zopet Trst *la fedelissima*. Stvar bi se bila uže davno zboljšala, da se niso nekateri krogi italijanskemu življu preveč uklanjali. Upajmo torej, da se še popravi, česar se je v tem oziru prezrlo poprej na merodajnem mestu.

Razne vesti.

Hugo Schenk in drugovi.

Dunaj, 13. marcija.

(Dalje.)

Meseca oktobra leta 1883. je H. Schenk jel zopet „delovati“. S časnikarsko anonso se je seznanil s krščenico Josipino Eder in z deklo Roza Ferenczy; prvo je s svojimi ljubezni polnimi besedami tako omamil, da je revica postala slepo njegovo orodje. Pregovoril jo je, da je zapustila svojo dobro gospodinjjo, in pozneje, da je šla k nji krast. Vzela je med obiskom nekdanji svoji gospej dragocenosti za 300 gold. — in jih nesla Schenk. Ta je pač imel namen, zaljubljenega dekleta porabiti še za druge tatvine, in le zato je Josipina Eder vsila jednaki ošodi, kakor so jo imele njene nesrečne prednice. Roza Ferenczy pa je morala umreti — tako je sklenil hudobnež, ki je znal, da ima dekla hranilnične bukvice. Vendar je moral s svojim načrtom še dolgo časa čakati, ker je bila Roza F. izgubila bukvice in je bilo treba mnogo potov, da je dobila potrebnih papirjev, s katerimi je bilo moč denar dobiti v hranilnici. Tedaj pa je Schenk umor dogovoril s Karlom

Schenk. Rekel je dekli, da bosta obhajala v Požunu (Pressburg) poroko, in vsi trije so odšli z radostno nevesto tjá doli. Naredili so od tam dné 29. dec. pret. l. izlet v samotni „Wolfsthal“ in se zamudili do trde noči na kmetih. Ko so korakali nazaj, pobila sta moža svojo spremljevalko s pripravljeno motiko in jo vrgla v Donavo. Valovi so se zagnili nad mrtvim truplom in od tedaj nihče več ni videl Roze Ferenczy — valovi jo niso vrgli nikjer na suho. Šlosarek trdi, da sta oba tolkla svojo žrtev z motiko, čeravno to Schenk taji; a če bi to tudi res bilo, se krivda Schenkova pač ne zmanjša, ker je on k umoru pregovoril in je bil duša vsemu krvavemu delu. Ko sta prišla na Dunaj, sta vzela iz hranilnice naloženih 384 gold. ter sta delila rop. Še celo Karel Schenk je nekaj dobil, čeravno ni bil zraven na morišči.

Te strašne hudobije je naredil mož, ki sedi sedaj tako mirno in koketno na klopi pred sodniki. Ko se je obtožba, kojoj smo tú ob kratkem posneli, prečitala, začelo se je izpraševanje zatožencev. Najprvi je bil na vrsti glavar zavržene družbe, Hugon Schenk. Na vprašanje predsednikovo potrdi, da je sin spoštovanega višjega uradnika v Tešinu, ki je imel deset otrok. Iz izpraševanja zveemo nadalje, da je šel Hugon po absolvirani spodnji gimnaziji v kadetno šolo, in dotična konduita lista ga popiše kot „lažnjivega človeka, ki rad dolgove dela“. Ko je bil vojakov prost, jel je kmalu slepariti okrog. Izdajal se je za prognanega poljskega kneza Wielopolskega in je oškodoval neko Alojzijo Krček za 1800 gold. z obljubo, da bo njeno hčer vzel v zakon. To mu je prineslo pet let zapora, toda uže čez dve leti je bil pomiloščen. Še le 22 let star je zapustil ječo in se oženil s svojo sedanjo ženo. Revica živi na Českem in uže dolgo ni v nobeni zvezi z zločincem. Koj po poroki je Schenk občeval z neko vlačugo Magdaleno Wimmer in ji denar dajal. A nekega dné je Wimmer kar brez sledu izginila. . . . Sicer ni nikakih dokazov o tej krivdi Schenkovi — vendar je stvar jako sumljiva. Predsednik izprašuje nadalje zatoženca, kako se je seznanil s Šlosarekom; Schenk izjavi, da ga je uže na Dunaji spoznal, preden sta bila zaprta skupaj v Steinu. Potem pride na vrsto zatoženčevu znanje z Emilijo Höchsmann; ves čas je bil z njo jako intimno znan in po krvavih umorih počival je v njenem naročji. . . . Pripoveduje tudi, da se je hotel po ponesrečenem napadu na Podberu ustreliti, a prišla mu je druga misel; tudi Šlosarek si je hotel pognati svinec skozi glavo, a konečno sta oba odjenjala. Šla sta na Dunaj nazaj in Schenk je sam stregel ranjenemu pajdašu in mu izmival rane.

(Dalje prihodnjic.)

Domače stvari.

— (Odlikovanje.) Nj. veličanstvo cesar je odlikovalo vodjo finančne dež. blagajnice v Gradci gosp. Ivana Vipavca v priznanje njegovega dolgoletnega izbornega službovanja z vitežkim križem Fran Josipovega reda.

— (Zahvala.) Vis. c. kr. dež. šolski svet je v svoji seji z 6. t. m. sklenil, izreči kranjski hranilnici za visokodušno podporo 6000 gld. na korist šolskim zgradbam revnih občin in za obljubo, da bode z enakimi zneski tudi v prihodnjih dveh letih podpirala isti blagi namen, svojo najtoplejšo zahvalo.

— (Imenovanje.) Deželna nadsodnija v Gradci je pravnega praktikanta pri ljubljanski deželni sodnji Jan. Kavčnika imenovala avskultantom za Kranjsko.

— (Seja mestnega odbora) je danes ob 5. uri s sledečim dnevnim redom: I. Naznanila prvo sedstva; II. mestnega magistrata poročilo o reklamacijah vloženih zoper volilni imenik za letošnje dopolnilne volitve v mestni odbor; III. personalnega in pravnega odseka predlogi gledé teh dopolnilnih volitev; IV. istega odseka poročilo: a) o prošnji Ivane Šukovčeve za penzijo; b) o nastavljenji dveh slug pri mestnem magistratu; c) o povračilu primanjkljaja na šolski dokladi iz kavcije pokojnega blagajničnega kontrolorja V. Denkla; d) o podelitvi kranjske ustanove za invalide v letnem znesku 31 gld. 50 kr.; e) o izboru nadzorništvu meščanskemu premoženju. V. Finančnega odseka poročilo: a) o škontriranji mestne

blagajne dné 10. decembra 1883. leta; b) o umirovljenji mag. kancelista g. A. Podkrajška in določbi njegove mirovine; c) o mestne klavnice in mestne loterijske posojilne zaklade računskem zaključku pro 1883; d) o dopisu visoke c. kr. deželne vlade gledé tržnega reda in o upeljavi novega klavnicega reda; e) o troških vzdrževanja realninega poslopja; f) o kavciji g. Ilije Predoviča v znesku 54 gld. 40 kr.; g) o zavoda za zavarovanje malih otrok prošnji za podporo. VI. Stavbenškega odseka poročilo o g. inženirja Podhajškega pozivu na izjavo o nekaterih točkah gledé reguliranja ljubljanske ozirom na načrt o izboljšanju ljubljanskega bārja. VII. Šolskega odseka poročilo: a) o remuneraciji za začasno opravljanje laborantove službe na veliki realki; b) o postavljanji peči za obrtno učilnico v kletnih prostorih realninega poslopja; c) o prezentovanji za Jurij Schmeidovo dijaško ustanovo. VIII. Gosp. mestnega odbornika Murnika samostalni predlog gledé obrtnih učilnic. IX. Gosp. mestnega odbornika Hribarja samostalni predlog, da bi bilo na raznih krajih mesta postaviti 15 novih svetilnic. — Potem tajna seja.

— (Slovensko gledišče.) Včeraj je bila poslednja predstava v tej sezoni, in igralci, poslovišvi se od občinstva, so se hvalevredno prizadevali, dramatičnemu društvu in slovenski Taliji pridobiti novih simpatij. „Županova Micika“ se je jako povoljno predstavljala. Gosp. Kocélj, zaslužni naš režiser, bil je prototip čvrstega domačega župana, in brhki županovi Miciki, gspđ. Zvonarjevi, moremo le čestitati k včerajšnjemu uspehu. Njen ženin, g. Notranjski, predstavljal je resolutnega kmetskega fanta, gg. Danilo in Sturm sta itak uže znana kot spretna igralca. Predstavljavec izpitega Glažeka, g. Petrič, bil je zakotni pisac *comme il faut*. V drugi igri: „Pri meni bodi!“ nas je zamaknil ljubki glas gspđ. Nigrinove takoj v pravo atmosfero in marsikteri bi bil čul rad njeno ustupno pesmico še dvakrat in trikrat. Gospa Petrinjska, ki je imela v obeh igrah nekako jednaki roli, izvršila je svoj posel zlasti v drugi igri s svojim nedvomno tragičnim talentom jako povšečno. Gosp. Stamecarja vidimo toliko rajši na odru, kolikor večkrat nastopi. Igra in petje napreduje pri tem igralcu od predstave do predstave, in domov gredé poskušal je jeden in drugi zapeti za njim: „Pri meni bodi!“, kar je jasen dokaz, da je pesen segla v srce. Zadovoljni s zadnjo predstavo kličemo: Na svidenje v prihodnji sezoni!

— (Zaradi detomora) bila je pred ljubljansko porotno sodnijo v tajni obravnavi obsojena Mica Erzar na pet let težke ječe.

— (Izginil) je kmet Janez Vidmar iz Senožč, a ne vé se kam. V nedeljo je prišel z vozom in dvema konjema v Ljubljano in se ustavil v gostilnici pri „Jožetu“ na Lepem potu. Konja stojita v hlevu, voz na dvorišči, a — gospodarja pa ni nikjer.

— (Požarna kronika.) K poročilu o požaru v Mostah še dostavimo, da znaša skupna škoda 460 gld. Poškodovana posestnica Urša Kopitar je bila zavarovana za 400 gld. pri banki „Slaviji“.

— (Požarna bramba na Igu.) Minulo nedeljo osnovali so na Igu lastno požarno brambo. Shod je bil v šolskem poslopju, in je temu koristnemu društvu pristopilo takoj 45 članov. Za začasnega načelnika požarne brambe bil je izvoljen g. Alojzij Benatti, gozdar pri g. grofu Auerspergu; za blagajnika g. Jakob Mirt, posestnik; za odbornike pa gg. Fran Justin, trgovec, in Fran Govekar, nadučitelj. Izvoljeni gospodje sestavili bodo društvena pravila. Nekaj novcev v nakup boljšega gasilnega orodja je po tombolah uže nabranih, tudi neka pred kratkem umrla gospa je v svoji oporoki volila požarni brambi, ako se ustanovi, precejšno svoto. A treba bode vendar še precej novcev, da bode mogoče si omisliti dobro brizgalnico. Izanci upajo in se posebno zanašajo na kranjsko hranilnico, da jih usliši in njim nakloni kak dar, ako jo bodo prosili. Prečastiti gospod župnik Dolenc kaj uneto podpira osnovo požarne brambe.

— (Roparsk umor.) Iz Gorenjskega se nam poroča, da so preteklo soboto pod Ljubeljem neko mrtvo žensko našli. Kakor se je pozvedelo, bila je ta Mica Kozjek, okolo 70 let stara, doma iz Besence, kranjskega okraja. Sodniški pregled je bil včeraj in pri istem se je pokazalo,

da ima truplo več ran na glavi in na vratu; strokovnjaki so se izrazili, da je bila pred kakimi 3 tedni umorjena. Ker ji je tudi žep odrezan, je misliti, da je bila tudi obropana. O zločincu se še nič ne vé.

Telegrami „Ljubljanskemu Listu.“

Dunaj, 17. marcija. Poslaniška zbornica je danes dognala posvetovanje o potrebah ministerstva notranjih zadev in je načrt ministerstva za deželno brambo po kratki debati sprejela. Potem se je začelo posvetovanje budgeta za uk in bogočastje. Jutri se bode razgovor nadaljeval.

Dunaj, 17. marcija. V predmestji Landstrasse je izvoljen dr. Lueger mestnim odbornikom navzlic strastni nasprotni agitaciji nemških liberalcev.

Pariz, 17. marcija. Négrierova kolona je dohitela pri Filaughianu kineško regularno vojsko in si je osvojila fort Falaug. Trije vojaki so mrtvi, nekoliko pa ranjenih. Po tem boju je kolona združena z Briérovim odredkom prišla zopet sovražnika, podila ga pred seboj ter mu vzela kanone, municijo in zastave.

Kahira, 17. marcija. Iz Suakima pride vest, da je general Hewett izdal proklamacijo, v kateri obljubuje onemu 5000 dollarjev, kdor mu privede Osman Digma, bodi si živega ali mrtvega.

Telegrafično borzno poročilo

z dné 18. marcija.

	gld.
Jednotni drž. dolg v bankovcih	79.75
» » » srebri	80.90
Zlata renta	102.20
5% avstr. renta	95.25
Delnice národne banke	845.—
Kreditne delnice	324.59
London 10 lir sterling	121.45
Srebro	—
20 frankovec	9.61 ⁵
Cekini c. kr.	5.69
100 drž. mark	59.20

Uradni glasnik

z dné 18. marcija.

Natečaj: Za šolsko leto 1884/85 ste razpisani dve kranjski državni ustanovi v c. kr. vojaških izgojevalnih in izobraževalnih zavodih. Natančnejši pogoji so obseženi v uradnem listu z dné 17. t. m. št. 64.

Naprava novih zemljiških knjig: Za davkarsko občino Ravno; poizvedbe 1. aprila pri c. kr. okrajni sodnji v Krškem; za katastralno občino Zarčica; poizvedbe 22. t. m. ob 9. uri dopoludne pri c. kr. okr. sodnji v Ilir. Bistrici; za katastralno občino Dobrava; poizvedbe dné 29. t. m. pri c. kr. okr. sodnji v Kamniku; za katastralno občino Veliki Trn; poizvedbe 1. aprila pri c. kr. okr. sodnji v Krškem.

Tujci.

Dné 16. marcija.

Pri **Maliči:** Rottenberg, Nick, Schweritz, Beweis, Stern, Schwarz, Zuckermann in Pollak, trgovci z Dunaja. — Mikysa, trgovec iz Budjeovic. — Weissmayer, trgovec iz Kaniže. — Dr. Fischer, c. kr. vojaški zdravnik iz Judenburga.

Pri **Slonu:** Goedsche, trgovec iz Mišenja. — Gentilomo, trgovec iz Trsta. — pl. Petke, soproga ravnatelja iz Kostanjevice. — Höger, nadučitelj iz Nem. Lonšperka. — Lenče, veleposestnik iz Blance. — Praschnikar, veleposestnik iz Kamnika.

Pri **Virantu:** Certeli in Decodier, konjetrčca iz Laškega.

Meteorološko poročilo.

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v ram	Temperatura	Vetrovi	Nebo	Mo-krina v mm
17. marcija	7. zjutraj	743.90	+ 0.0	svsh. sl.	js.	0.00
	2. pop.	741.64	+13.4	jvsh. sl.	»	»
	9. zvečer	741.76	+7.02	»	»	»

Umri so:

Dné 17. marcija. Fran Pollak, upok. magistr. inženér, 74 l., Gradáske ulice št. 22, oslabenje močij.

V bólnici:

Dné 14. marcija. Matija Debeve, delavec, 58 l., prisad.

Dné 15. marcija. Anton Telban, mlinar, 32 l., kronična jetika. — Tomaž Kunstl, hlapec, 46 l., želodčno vnetje. — Marija Boldin, gostinja, 65 l., prsna vodenica. — Jurij Kregar, delavec, 72 l., Oedema cerebri. — Alojzij Horvat, sin delavca, 8 mes., vnetje pljuč.

Dné 16. marcija. Fran Virant, delavec, 37 l., pljučna jetika.

Dné 17. marcija. Marija Sterlè, hči kajžarja, 1³/₄ l., sušica. — Marija Verona, delavska soproga, 41 l., pljučna jetika.

Izgotavljevanje čisto volnatega blaga za gospéjne obleke.

Razpošilja se privatnim odjemnikom na metre, kolikor komu drago.

Vzorci franko.

N. Steinhard v Pragi.

(Založeno l. 1864.)

Velika trgovina z obleko za gospode Bernheim v Trstu

sprejema takój v službo

spretne krojače

(izgotovljevalce velikih komadov).

Velikansko

korénsko seme

(jeden korén 8 do 10 d. težak)

najboljša lucernška in štajarska detelja, vsakovrstna sladna in krmilna repa, razna najboljše semena za travnike in pripoznano najboljša carska travna mešanina (najbolje in žlahneje vrste trav in detelj), za vsako zemljo prav godna itd., sigurno dobra in sposobna za izcimanje, se po ceni dobiva pri

R. Paulin-u, (23)

Pred škofijo 1 — Špitalske ulice 2.

Tudi japonska obrovská ajda, direktno odjemanje, dobiva se letos dobra in cenó.

Računski sklep

„Notranjske posojilnice v Postojini“

registrovane zadruge z omejenim poroštvom

za prvo upravno leto 1883.

Denarni promet.

Dohodki.		gld.	kr.	Troški.		gld.	kr.
Društveni deleži, 60 po 100 gld.	6000	—		Inventar	301	79	
Opravniki	630	—		Posojila društvenikom	23750	50	
Pristopnina ali donesek v rezervni fond	84	07		Na predplačana posojila vrnene obresti	—	79	
Naloženi denar pri drugih zavodih se vzdigne	3250	—		Vrnena izposojila drugim zavodom	6422	—	
Upravne doklade	431	59		Plačane obresti od izposojil	110	—	
Hranilne vklade	7779	80		Izplačane hran. vklade	3162	73	
Izposojila zadruge pri drugih zavodih	9422	—		» obresti za nje	6	92	
Obresti od posojil	762	16		Upravni troški	468	29	
Vrnena posojila	10461	—		Naloženi denar pri drugih zavodih	3985	—	
				Gotovine dné 31. decembra 1883	612	60	
	38820	62					
					38820	62	

Konto izgube in dobička.

Debet.		gld.	kr.	Credit.		gld.	kr.
Izplačane obresti za hranilne vloge	6	92		Prejete obresti	762	16	
Kapitalizovane obresti hranilnih vlog	72	24		Zaostale obresti	19	95	
Na l. 1884 naprej plačane obresti	225	74		Na upravne troške	431	59	
Obresti za izposojila zadruge	110	—		Na izposojila zadruge za leto 1884 naprej plačane obresti	30	48	
Uradni troški	468	29					
Čisti dobiček	360	99					
	1244	18					
					1244	18	

Bilanca.

Activa.		gld.	kr.	Passiva.		gld.	kr.
Inventar	301	79		Društveni deleži 60, po 100 gld.	6000	—	
Posojila društvenikom	23750	50		Opravniki	630	—	
Zaostale obresti	19	95		Pristopnina ali donesek v rezerv. fond	84	07	
Gotovine dné 31. decembra 1883	612	60		Plačane obresti od izposojil zadruge	110	—	
				Hranilne vloge	7779	80	
				Kapitalizovane obresti	72	24	
				Naprej plačane obresti za l. 1884	225	74	
				Izposojila zadruge	9422	—	
				Čisti dobiček	360	99	
	24684	84					
					24684	84	

V Postojini dné 24. februvarija 1884.

Peter Kraigher m. p., kontrolor.

Dr. Ivan Pitamic m. p. Alojzi Kraigher m. p.

Josip Lavrenčič m. p., blagajnik.

Z glavnimi in pomočnimi knjigami primerili in v redu našli.

Za nadzorovalni odbor:

Anton Globočnik m. p.

Dr. Jurij Sterbenec m. p.

(18) 3—3